

De Participatiewet:

Succesverhaal of alleen verhaal?

Sinds 1 januari van dit jaar is de Participatiewet van kracht. Dit is de opvolger van de Wet Sociale Werkvoorziening, de Wet Werk en Bijstand en een groot deel van de Wet werk en arbeidsondersteuning jonggehandicapten (Wajong). De samenvoeging (harmonisatie) van deze drie wetten moet ervoor zorgen dat mensen met een zogeheten afstand tot de arbeidsmarkt vanwege een lichamelijke of geestelijke beperking beter worden begeleid.

In de aankondiging van de wet spreekt de tekst van 'arbeidsvermogen' in plaats van arbeidsbeperking (Staatsblad, 15 juli 2014). Dat is een duidelijk andere benadering van het probleem. Want een probleem is het: mensen die wel kunnen werken, maar niet het werk kunnen doen wat een persoon 'gezonder van lijf en leden' kan doen, moeten aan een baan worden geholpen. Liefst bij gewone werkgevers, en niet in sociale werkplaatsen.

Sceptis

De Wet werd met enige sceptis ontvangen: gaat het om een slinkse, maar niet

minder botte manier om te bezuinigen op uitkeringen? Zijn de gemeenten, ondanks dat ze 'instrumenten' krijgen om de taak die ze erbij krijgen, wel in staat om die mensen aan een baan te helpen? Grijpen die daarom niet al snel (en maar al te graag) terug op het vangnet van de bijstandsuitkering? Zijn de streefgetallen (volgens afspraken met de sociale partners 125.000 extra banen voor mensen die niet in staat zijn het minimumloon te verdienen, en 30.000 zogeheten beschutte werkplekken) niet veel te hoog gegrepen? Zijn die 'gewone werkgevers' ondanks dat ze nu wettelijk daartoe verplicht zijn,

wel bereid om die mensen wel aan het werk te zetten – zeker gezien de nog steeds vrij onzekere economische situatie?

Wrang

Twee jaar geleden verklaarde staatssecretaris Jetta Klijnsma (PvdA) dat het mogelijk moest zijn om 11.000 banen te creëren voor arbeidsbeperkten. Onlangs echter werd bekend dat er de afgelopen twee jaar slechts 416 banen voor de groep zijn bijgekomen (volgens branchevereniging Cedris tegen de NOS, geciteerd in www.pwdegids.nl van 10 augustus). Wrang detail is dat die 416 banen niet eens nieuw

zijn, maar al bestonden: die mensen waren al bij een sociaal werkbedrijf aan de slag. Cedris ziet de toekomst nog somberder tegemoet: arbeidsbeperkten kunnen sinds 1 januari niet meer instromen in de sociale werkvoorziening, maar moeten via de Participatiewet aan een baan zien te komen. De werkgevers moeten volgens de nieuwe wet daartoe banen creëren – die volgens velen niet kunnen worden gecreëerd. Ondanks die dwang en diverse stimuleringsmaatregelen voor werkgevers om aan de wet te voldoen, staan die werkgevers niet te trappelen om dat inderdaad te doen. De redenen daarvoor kunnen per bedrijf verschillen, zelfs als die ondernemingen zoveel mogelijk aan maatschappelijk verantwoord ondernemen willen doen.

Niet als prioriteit

De feitelijke invulling van de participatiewet komt gewoonlijk op het bordje van de afdeling Human Resources of Personeelszaken, maar uit een onderzoek uitgevoerd door salarisverwerker ADP kwam naar voren dat 15 procent van de HR-professionals de uitvoering van de Participatiewet niet als prioriteit heeft aangemerkt. Halverwege dit jaar, dus zes maanden na het van kracht worden van de wet, heeft bijna de helft van die HR-professionals nog geen actie ondernomen om aan de wettelijke regels te voldoen, en is 18 procent 'in het geheel niet van plan' om dat ook daadwerkelijk te gaan doen.

Dit kan mede liggen aan het feit dat het inzetten van mensen met een beperking vaak extra bedrijfskosten voor werkgevers oplevert. Want voor een taak die normaal door één 'gezond' persoon verricht zou kunnen worden, moeten vaak meer mensen (met een beperking, dus een lagere productiviteit) aangenomen worden. Dat komt de onderneming op meer bedrijfskosten te staan: huisvesting, kantoormeubilair, salarisadministratie enzovoort. En aangezien de loonkostensubsidie deze kosten niet volledig dekt, kan dat een belemmering vormen om mensen met een beperking in dienst te nemen.

Expertise

Brancheorganisatie Cedris ziet wel veel mogelijkheden om kansen te creëren voor arbeidsbeperkten, maar benadrukt de rol

die sociale werkbedrijven daarbij kunnen vervullen. Die hebben immers veel ervaring met, en kennis van aangepast werk, en kunnen dankzij die expertise een belangrijke ondersteuning bieden bij de feitelijke uitvoering van de wet.

Wat een probleem kan zijn, is dat de gemeentes mede verantwoordelijk zijn voor de uitvoering van de Participatiewet. Dat probleem zit hem dan in de financiering en de bureaucratische rompslomp die het oplevert; de vraag is of die gemeentes wel de middelen hebben om dit adequaat aan te vliegen. De re-integratiebudgetten voor Wajong, WWB en WSW-subsidie zijn samengevoegd in het Participatiebudget. Gemeenten financieren de begeleiding en ondersteuning naar werk uit dit budget. Uitkeringen en de loonkostensubsidie worden betaald uit het Inkomensdeel. Aan de ene kant is in 2015 10,3 miljard euro toegevoegd aan het Gemeentefonds voor uitvoering van de taken die de gemeentes als gevolg van de Participatiewet nu hebben gekregen, maar aan de andere kant moet op termijn 1,6 miljard worden bezuinigd. Dat lijkt een vreemde constructie: je krijgt geld, maar je moet ook bezuinigen. Bovendien hebben de gemeentes er al meer dan genoeg verantwoordelijkheden bij gekregen: denk aan de Persoons Gebonden Budgetten (PGB's).

Advies

In het sociaal akkoord is afgesproken dat 35 Werkbedrijven (op basis van 35 arbeidsmarktregio's) een schakel moeten vormen tussen werkgevers en mensen die in aanmerking komen voor de banenafspraken. In het bestuur van de Werkbedrijven nemen gemeentes, werkgevers en werknemers plaats. De genoemde expertise van de sociale werkbedrijven kan ingezet worden als advies voor dit bestuur. In de Werkkamer, het landelijke overleg tussen VNG en sociale partners, worden afspraken gemaakt over de Werkbedrijven en de manier waarop de extra banen gerealiseerd moeten worden.

Met al die partijen die mee mogen praten en beslissen lijkt het alsof er nog meer bureaucratie wordt gecreëerd. Dat is ook een manier van banen scheppen, maar of dit soort werkgelegenheid ten goede komt van de arbeidsbeperkten, is maar de vraag. Vooral nog wordt er schijnbaar alleen maar gepraat en wordt het doel: banen scheppen voor arbeidsvermogen, uit het oog verloren. Wat dat betreft geldt een oud adagium: niet elke verandering is een verbetering. ■